

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก โดยเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของทุกคน จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาตั้งแต่การเกิดของมวลมนุษยชาติ การพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยนั้น มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของเทคโนโลยีได้ตั้งแต่ยุคหิน โลหะ บรอน เกษตร อุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัล พัฒนาการของมนุษย์ในแต่ละยุค ส่งผลให้เกิดการสั่งสมความรู้ ทฤษฎีทักษะกระบวนการ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างมากมาย เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการ มีความมุ่งมั่น มีความพยายาม มีความสามารถในการคิดค้น เสาะแสวงหาสิ่งใหม่ จึงทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์และเทคนิควิธีการใหม่ๆ ตลอดเวลา สิ่งประดิษฐ์และเทคนิควิธีการใหม่นี้เรียกว่า “เทคโนโลยี” (กรมวิชาการ. 2542 : 1)

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากที่จะให้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และมีความสามารถเก็บข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่สามารถคำนวณ เก็บและประมวลผลข้อมูลด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของมนุษย์สูงขึ้น (ครุฑชิต มาลัยวงศ์. 2537 : 10-19) และความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อวงการศึกษานในประเทศไทยนั้น ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63-69 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่มีความครอบคลุม กว้างขวาง และมีความเป็นเอกภาพ ทั้งการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน การจัดตั้งกองทุน การสร้างมาตรฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปรับใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจากกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 37-38)

นโยบายภาครัฐโดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน ที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2554 โดยเฉพาะนโยบายด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาตินั้น เป็นนโยบายที่มีความสำคัญยิ่ง โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนเพื่อเร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ให้เป็นเครื่องมือยกระดับคุณภาพและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้มีระบบการเรียนรู้แบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ พัฒนาเครือข่ายและพัฒนาระบบ “ไซเบอร์โฮม (Cyber Home)” ที่สามารถส่งความรู้มายังผู้เรียนโดยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา (Tablet) ขยายระบบโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้กว้างขวาง ปรับปรุงห้องเรียนเพื่อให้ได้มาตรฐานห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งดำเนินการให้กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสามารถดำเนินการได้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2555 : เว็บไซต์)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการภายใน ปี 2555-2558 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศโดยส่งเสริม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆ ทั้งในรูปแบบ On-line และ Off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มี ทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรมและสอบมาตรฐาน วิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีเชิงประยุกต์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ และบุคลากรทางด้านวิชาชีพทางการวิจัยที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : เว็บไซต์)

จะเห็นได้ชัดแล้วว่าแนวนโยบายของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เป็นปัจจัยและ เป็นมิติสำคัญ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้ก้าวสู่ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสังคม โดยรวม และจะเป็นมิติของการสร้างกระบวนการทัศน์ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการจัด การศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การศึกษาในยุคปฏิรูปในทศวรรษที่สองในปัจจุบัน

จากบทบาทของครูที่มีต่อการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ จะเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าวเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ สถานศึกษาหลายๆ แห่งได้จัดวางนโยบายและยุทธศาสตร์ ในการที่จะพัฒนาส่งเสริมครูและผู้เรียนให้ ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเพื่อให้มีทักษะที่เพียงพอที่จะ ใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ได้ อย่างไรก็ดี สำหรับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ใน สถานศึกษา โดยเฉพาะในการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น พบว่า มีสถานศึกษาไม่กี่แห่งที่ประสบ ผลสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากปัจจัยที่จะ ก่อให้เกิดความสำเร็จนั้นมีหลายประการที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอน ผู้เรียนและวิธีการเรียน การสอน ดังนั้น ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ ในการศึกษา จึงยังต้องมีการวิจัย ศึกษาค้นคว้า และแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอนและ ผู้เรียน ได้มีการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สารสนเทศที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา (นิชาภัทร์ ขุมทรัพย์. 2549 : 4)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และทำหน้าที่รับผิดชอบงานส่งเสริมการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ศึกษาปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ พัฒนารูปแบบและกระบวนการพัฒนาครูที่หลากหลายและทันสมัย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ครูมีความสามารถ มีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ ทำการศึกษาความสามารถและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของ ครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยมาเสนอต่อผู้บริหารและผู้ที่มี

หน้าที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับใด
2. ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ มีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความต้องการ พัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

3. หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 269 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 160 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2552 : 35) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก (Lottery Method)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาระดับความสามารถและความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 2.1.1 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเตรียมสื่อการเรียนรู้หรือการทำงาน
- 2.1.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือการสืบค้น
- 2.1.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวัดผลประเมินผล

2.2 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

- 2.2.1 ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น
- 2.2.2 ด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 2.2.3 ด้านการใช้โปรแกรมระดับพื้นฐานในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- 2.2.4 ด้านการใช้โปรแกรมระดับสูงหรือเฉพาะทาง (Advance Course)
- 2.2.5 ด้านการบริหารงานเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Network

Administration)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของครูการศึกษานอกระบบ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

3.1.2 ระดับการศึกษา จัดเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์ทำงาน จัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี
- 2) ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 6-10 ปี
- 3) ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี

3.1.4 ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เกิน 5 ปี
- 2) ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระหว่าง 6-10 ปี
- 3) ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่า 10 ปี

3.1.5 เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน
- 2) เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระหว่าง 1-2 ชั่วโมงต่อวัน
- 3) เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเตรียมสื่อการเรียนรู้หรือการทำงาน
- 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือการสืบค้น
- 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวัดผลประเมินผล

3.2.2 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น
- 2) ด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 3) ด้านการใช้โปรแกรมระดับพื้นฐานในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- 4) ด้านการใช้โปรแกรมระดับสูงหรือเฉพาะทาง (Advance Course)
- 5) ด้านการบริหารงานเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Network

Administration)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 (ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2555 ถึงเดือน กรกฎาคม 2555)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม มาทำงานร่วมกันเพื่อใช้ในการจัดการสารสนเทศ ซึ่งหมายรวมถึง การนำเข้า การส่งผ่าน การจัดเก็บ การจัดการ การป้องกัน การสื่อสาร การค้นคืนสารสนเทศ การผลิต การวิเคราะห์และเผยแพร่ การสื่อสารโทรคมนาคม และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมไปถึงความต้องการสารสนเทศและการจัดเก็บสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือศักยภาพของการกระทำที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่แต่ละคนได้รับมา และจากการปฏิบัติฝึกฝนเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ นำเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร มาใช้ในการส่งข้อมูลและมัลติมีเดียเกี่ยวกับความรู้ โดยผ่านกระบวนการประมวลหรือจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมายและความสะดวก มาใช้ประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยภูมิ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ

4.1 ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเตรียมสื่อการเรียนรู้หรือการทำงาน หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถของครูการศึกษานอกระบบ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่างๆ ได้แก่

4.1.1 การใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้นและวิธีการเข้าถึงโปรแกรมต่างๆ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมถึงการใช้งานอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ และการใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต

4.1.2 การใช้งานโปรแกรมต่างๆ เช่น โปรแกรมสำนักงานอัตโนมัติ โปรแกรมเว็บเพจ โปรแกรมคำนวณทางสถิติ โปรแกรมแสดงผลมัลติมีเดีย โปรแกรมตกแต่งภาพ โปรแกรมสร้างภาพเคลื่อนไหว โปรแกรมสร้างสื่อมัลติมีเดีย โปรแกรมจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรมสร้างบทเรียนออนไลน์ โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล

4.1.3 การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือฝึกอบรมให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้

4.1.4 การใช้อุปกรณ์อื่นๆ ประกอบการเรียนรู้ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องเรียน เช่น การนำภาพจากกล้องถ่ายรูปหรือกล้องถ่ายวิดีโอ มาใส่ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้จัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน

4.2 ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือการสืบค้น หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถของครูการศึกษานอกระบบ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่างๆ ได้แก่

4.2.1 การใช้ระบบ LAN หรือเครือข่ายภายในสถานศึกษา

4.2.2 การแชร์ไฟล์ เครื่องพิมพ์ผ่านระบบ LAN หรือเครือข่ายภายในสถานศึกษา

4.2.3 การใช้โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์

4.2.4 การสืบค้นข้อมูลผ่านทางเว็บประเภท Search Engine

4.2.5 การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

4.2.6 การใช้ห้องสนทนา การเผยแพร่ และดูคลิปวิดีโอทางอินเทอร์เน็ต

4.2.7 การส่งไฟล์ข้อมูล ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต

4.2.8 การสร้างเว็บไซต์

4.2.9 การสืบค้นข้อมูลผ่านฐานข้อมูลต่างๆ

4.3 ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวัดผลประเมินผล หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถของครูการศึกษานอกระบบ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่างๆ ได้แก่

4.3.1 การสร้างแบบทดสอบรายวิชาแบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนประเมินตนเองผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.3.2 การประเมินผลงานของผู้เรียนผ่านทางเว็บบอร์ดหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

4.3.3 การใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติ

4.3.4 การใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบ

4.3.5 การใช้โปรแกรมทะเบียนนักศึกษา

5. ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ใน 5 ด้าน คือ

5.1 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เบื้องต้น หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เบื้องต้น เช่น จอภาพ คีย์บอร์ด เมาส์ วิธีการเปิด-ปิด เครื่องคอมพิวเตอร์ รวมถึงการใช้งานอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ เช่น โปรเจคเตอร์ ลำโพง เครื่องพิมพ์ การใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือการสืบค้น เป็นต้น

5.2 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการนำสื่อสำเร็จรูปที่มีผู้ผลิตและพัฒนาไว้แล้ว มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้งานโปรแกรมแสดงผลสื่อมัลติมีเดีย การดาวน์โหลดสื่อสำเร็จรูปมาใช้ในการเรียนการสอน การสืบค้นข้อมูลผ่านฐานข้อมูลต่างๆ และการนำภาพจากกล้องถ่ายรูป หรือกล้องถ่ายวิดีโอ มาใส่ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้จัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น

5.3 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการใช้โปรแกรมระดับพื้นฐานในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมระดับพื้นฐานต่างๆ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ โปรแกรมพิมพ์เอกสาร โปรแกรมคำนวณและจัดทำกราฟ โปรแกรมนำเสนอ โปรแกรมจัดเอกสารที่เป็นคอลัมน์แผ่นพับ โปรแกรมตกแต่งภาพ โปรแกรมออกแบบกราฟิก โปรแกรมเขียนแผ่นซีดี โปรแกรมสร้างภาพเคลื่อนไหว โปรแกรมสร้างแบบทดสอบรายวิชาแบบออนไลน์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และโปรแกรมสร้างสื่อ CAI เป็นต้น

5.4 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการใช้โปรแกรมระดับสูงหรือเฉพาะทาง (Advance Course) หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมต่างๆ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างได้แก่ โปรแกรมสร้างฐานข้อมูล การสร้างเว็บไซต์ด้วยเว็บสำเร็จรูป โปรแกรมจัดการบทเรียนออนไลน์ โปรแกรมคำนวณทางสถิติ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบ โปรแกรมทะเบียนนักศึกษา โปรแกรมสร้างสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

5.5 ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Network Administration) หมายถึง ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในเรื่องของอุปกรณ์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและหลักการทำงาน การใช้ระบบ LAN หรือเครือข่ายภายในสถานศึกษา การแชร์ไฟล์ เครื่องพิมพ์ผ่านระบบ LAN หรือเครือข่ายภายในสถานศึกษา และเทคนิคการติดตั้งและดูแลระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา เป็นต้น

6. ครูการศึกษานอกระบบ หมายถึง พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

7. สถานศึกษา หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ

8. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551

9. ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

9.1 ประสบการณ์ทำงาน ไม่เกิน 5 ปี

9.2 ประสบการณ์ทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี

9.3 ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี

10. ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

10.1 ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่เกิน 5 ปี

10.2 ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่าง 6-10 ปี

10.3 ประสบการณ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่า 10 ปี

11. เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ จัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

11.1 เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน

11.2 เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่าง 1-2 ชั่วโมงต่อวัน

11.3 เวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน